

Būvniecības valsts
kontroles birojs

Būvniecība

Publicēts: 22.09.2020.

Atjaunināts: 28.12.2021.

Ar Augstākās tiesas Senāta 2019.gadā sagatavoto tiesu prakses apkopojumu būvniecības lietās, kas izskatītas laikā no 2013. līdz 2018.gadam, iespējams iepazīties [šeit](#).

Apkopojumā īpaši aplūkoti tādi jautājumi kā subjektīvās un sabiedrības tiesības iebilst pret būvniecību atļaujošo administratīvo aktu, tiesas kontrolei pakļautie būvniecības procesā pieņemtie lēmumi, būvniecību atļaujošā administratīvā akta tiesiskuma novērtējums, kā arī patvaļīgas būvniecības institūts.

Atziņas par Biroja un pašvaldības kompetences nošķiršanu tiek vērtētas lietā Nr. A420230620 (1. instances spriedums tiesu e-pakalpojumu vietnē atrodams pēc ECLI koda [ECLI:LV:ADRJRTN:2021:0212.A420230620.8.S], ar apgabaltiesas nolēmumu lieta izbeigta, jo pieteicēji atsaukuši pieteikumu).

 Īss apstākļu izklāsts.

Pieteicēji uzskata, ka Birojs, pieņemot ekspluatācijā būvobjektu (ielu ar pārvadu), nav pārbaudījis objekta drošumu. Tā kā būvniecības ietekmē apkārt esošajām mājām ir saplaisājušas sienas un bojāti pamati, un šie bojājumi, ekspluatējot objektu, palielinās, kā arī nav nodrošināta ugunsdrošība, pieteicēji apšaubā, ka Birojs būvobjektu pamatoti pieņēmis ekspluatācijā.

Tiesa konstatējusi, ka pieteicēju iebildumi faktiski ir vērsti pret būvprojektā paredzēto tehnisko risinājumu attiecībā uz būves novietojumu.

Būvniecības likuma 6.¹ panta pirmās daļas 8.punktā cita starpā noteikts, ka birojā nevar apstrīdēt valsts un pašvaldību institūciju administratīvos aktus, kuri izdoti saskaņā ar šo likumu. Ievērojot norādīto, kā arī to, ka būvatļauju ir izdevusi pašvaldība, secināms, ka likumdevējs nav pilnvarojis biroju pārbaudīt šāda administratīvā akta tiesiskumu. Administratīvo tiesu praksē ilgstošā laikā ir nostiprināta atziņa, ka persona, vēršoties pret aktu par būves nodošanu ekspluatācijā, var prasīt pārbaudīt vienīgi to, vai pabeigtais objekts atbilst būvprojektam, bet nevar atgriezties iepriekšējā būvniecības procesa stadijā un prasīt pārbaudīt paša būvprojekta vai būvatļaujas, kas stājusies spēkā, tiesiskumu. Pieņemot lēmumu par būves pieņemšanu ekspluatācijā, netiek pārbaudīts iepriekš izdotās būvatļaujas tiesiskums, bet gan tikai būves drošums un tehniskā gatavība ekspluatācijai, pamatojoties uz būvdarbu izpildes dokumentāciju un atbilstību akceptētajam būvprojektam un normatīvajiem aktiem. Tas attiecas uz būvniecības gala produktu, nevis tās procesu. Pretējā gadījumā netiktu nodrošināta tiesiskā stabilitāte un noteiktība, kas vispārīgi kalpo būvētāja tiesiskajām interesēm rēķināties ar to, ka noteiktā kārtībā noslēdzoties attiecīgai būvniecības procesa daļai, skartās personas pret to vairs nevar izteikt iebildumus, bet būvētājs var noslēgt būvniecības procesu un sākt būves ekspluatāciju.

Tas vien, ka konkrētajā gadījumā būvatļauju izdeva domes, kura ir objekta pasūtītājs, iestāde, bet objektu ekspluatācijā pieņem birojs, nemaina šo divu administratīvo aktu dabu un to, ka būves pieņemšana ekspluatācijā būtībā ir iepriekš izdotās būvatļaujas izpildes pareizības pārbaude. Līdz ar to birojam, lemjot par objekta pieņemšanu ekspluatācijā, nebija jāpārvērtē būvprojekta un būvatļaujas tiesiskums, tostarp, vai būves novietojums ir izprojektēts atbilstoši tiesību normām.

Pieteicējiem, nepiekrītot objekta projektētajai atrašanās vietai, uzskatot, ka objekta projektētais novietojums neatbilst tiesību normām, bija jāceļ iebildumi tieši par būvatļauju, to normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā apstrīdot un nepieciešamības gadījumā arī pārsūdzot tiesā.

Normatīvie akti nenosaka institūcijas, kas pilda būvvaldes funkcijas, pienākumu veikt būves ekspertīzi pirms būves pieņemšanas ekspluatācijā. Tāpat no normatīvajiem aktiem tiesa nekonstatē institūcijas, kas pilda būvvaldes funkcijas, pienākumu pirms būves pieņemšanas ekspluatācijā veikt mērījumus attiecībā uz objekta radīto ietekmi uz insolāciju, troksni un vibrāciju.